

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET <http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/55/2007

KORUPCJA W SŁUŻBIE ZDROWIA – OPINIE I DOŚWIADCZENIA POLAKÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

Łapówkarstwo wśród personelu medycznego to niewątpliwie istotny problem społeczny. Opinie Polaków na ten temat nie pozostawiają złudzeń. W 2006 roku służba zdrowia została wskazana przez ponad połowę badanych (53%) jako najbardziej skorumpowana dziedzina życia społecznego. Tym samym po raz pierwszy zajęła ona pozycję lidera tego niechlubnego rankingu, wyprzedzając nawet politykę¹ – dotychczas uznawaną w tym kontekście za bezkonkurencyjną.

Ujawnianie co jakiś czas afery korupcyjne wśród pracowników służby zdrowia oraz publiczne stawianie zarzutów o takim charakterze wysoko postawionym lekarzom dodatkowo nie działają na korzyść polskiego systemu ochrony zdrowia, zwłaszcza pod względem zaufania pacjentów do lekarzy, u których się leczą. Wystarczy wspomnieć, że w ciągu ostatnich sześciu lat wskaźnik zaufania do lekarzy zmalał aż o 12 punktów procentowych, a nieufność do nich wzrosła o 11 punktów².

Wyniki naszego sondażu³ potwierdzają, że w ocenie Polaków skala korupcji wśród lekarzy jest znaczna, jednak zdaniem sporej części badanych proceder ten można wyeliminować lub przynajmniej zdecydowanie ograniczyć.

OPINIE O KORUPCJI WŚRÓD LEKARZY

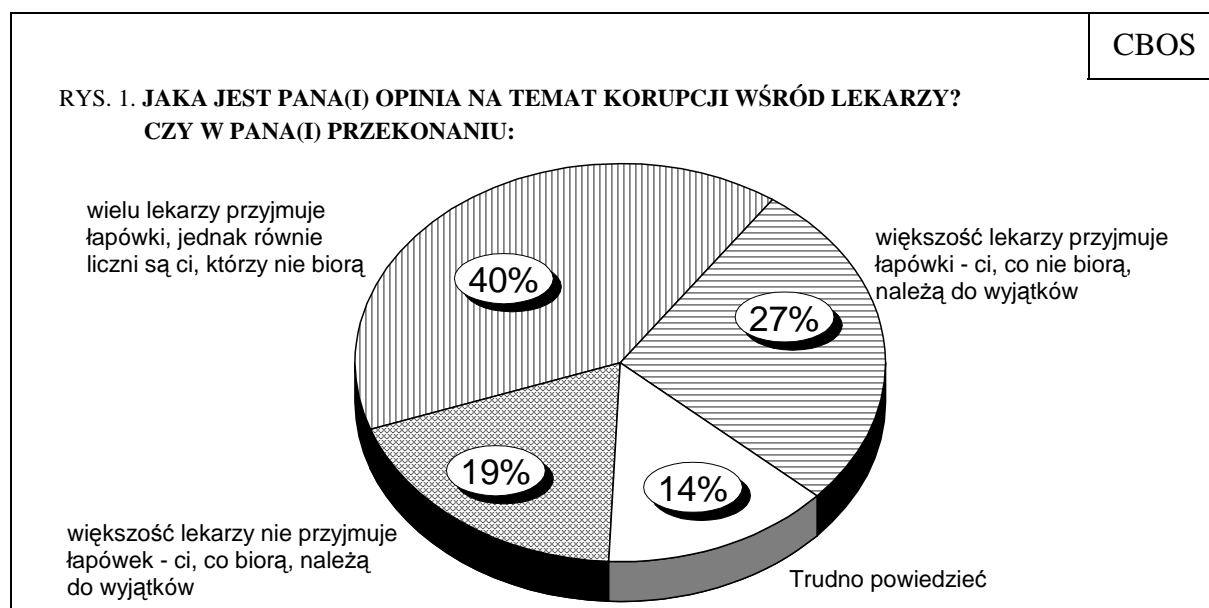
W polskim społeczeństwie przeważa opinia (40% wskazań), że mniej więcej tyle samo jest lekarzy przyjmujących łapówki, co takich, którzy wykonując swoją pracę postępują uczciwie. Więcej niż co czwarty badany (27%) uważa, że większość lekarzy przyjmuje łapówki, a ci, którzy ich nie biorą, są w tym środowisku odosobnieni. Natomiast tylko niespełna co piąty (19%) twierdzi, że tego typu patologia w służbie zdrowia ma bardzo wąski wymiar, tzn. lekarze, którzy przyjmują nieuzasadnione korzyści materialne, należą do

¹ Badanie zrealizowano w lipcu 2006 roku na zlecenie Fundacji im. Stefana Batorego w ramach Programu Przeciw Korupcji na losowej próbie dorosłych Polaków (N=950). Zob. raport z badania „Codzienne doświadczenia korupcyjne Polaków. Barometr korupcji 2006, Warszawa 2006 (oprac. A. Kubiak).

² Zob. komunikat CBOS „Opinie o opiece zdrowotnej”, marzec 2007.

³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (202) zrealizowano w dniach 2–5 marca 2007 roku na liczącej 931 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

wyjątków. Stosunkowo duży odsetek respondentów nie potrafi ocenić skali zjawiska korupcji wśród lekarzy. Są to przeważnie te osoby, które nie korzystają z usług medycznych.

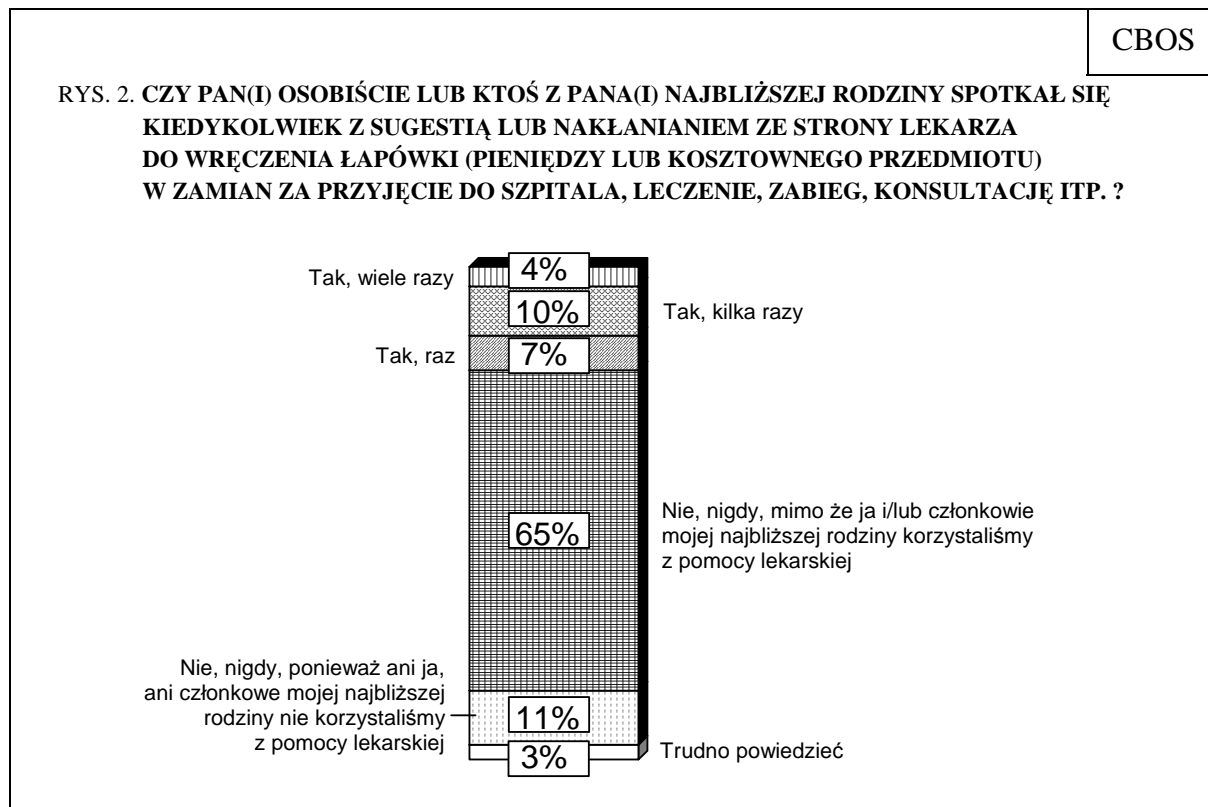

Cechy socjodemograficzne respondentów nie różnicują istotnie ich opinii o łapówkarstwie wśród lekarzy oraz przekonań o skali tego zjawiska (zob. tabele aneksowe). Natomiast samo przekonanie o korupcji w służbie zdrowia wyraźnie wpływa na ogólną ocenę funkcjonowania opieki zdrowotnej w Polsce oraz na stopień zaufania do lekarzy. Respondenci przekonani o uczciwości lekarskiego personelu medycznego w przeciwieństwie do wątpiących w tę uczciwość zdecydowanie częściej wyrażają zadowolenie z funkcjonowania opieki zdrowotnej w Polsce (45% wobec 32%) oraz większym zaufaniem darzą lekarzy, z których porad korzystają (78% wobec 58%).

KORUPCYJNE DOŚWIADCZENIA W SŁUŻBIE ZDROWIA

Co piąty badany (21%) deklaruje, że on sam lub ktoś z jego najbliższej rodziny przynajmniej raz spotkał się z sugestią lub nakłanianiem ze strony lekarza do wręczenia łapówki w zamian za przyjęcie do szpitala, leczenie, zabieg, konsultację itp. Dwie trzecie respondentów (65%) nigdy nie spotkało się z taką sugestią, chociaż oni lub członkowie ich rodzin korzystali z pomocy lekarskiej, a co dziewiąty (11%) nie znalazł się w takiej sytuacji, ponieważ ani on, ani nikt z jego najbliższej rodziny nie wymagał interwencji lekarskiej.

Biorąc pod uwagę osobiste kontakty ankietowanych z lekarzami oraz kontakty członków ich rodzin, można powiedzieć, że co czwarta osoba mająca styczność ze służbą zdrowia (24%) spotkała się z sugestią lub żądaniem wręczenia łapówki.

Zetknięcie się z tego typu sytuacjami stosunkowo najczęściej deklarują osoby w wieku od 25 do 44 lat, respondenci mający wyższe wykształcenie, głównie pracownicy umysłowi oraz prywatni przedsiębiorcy, zwłaszcza mieszkańcy największych miast. Nieco częściej też mężczyźni niż kobiety (zob. tabele aneksowe).

Nie dziwi fakt, że badani, którzy osobiście lub poprzez członków swojej najbliższej rodziny zetknęli się z lekarzami nakłaniającymi do wręczenia im nieuzasadnionej korzyści materialnej, szczególnie krytycznie wypowiadają się na temat uczciwości personelu medycznego. Niemal połowa z nich (46%) uważa, że większość lekarzy przyjmuje łapówki, a ci, którzy tego nie robią, należą do wyjątków. Natomiast wśród tych, którzy nigdy nie spotkali się z sugestiami lekarza co do wręczenia łapówki, przekonanie takie podziela 21% respondentów.

Tabela 1

Czy Pan(i) osobiście lub ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny spotkał się kiedykolwiek z sugestią lub nakłanianiem ze strony lekarza do wręczenia łapówki (pieniędzy lub kosztownego przedmiotu) w zamian za przyjęcie do szpitala, leczenie, zabieg, konsultację itp.?	Jaka jest Pana(i) opinia na temat korupcji wśród lekarzy? Czy w Pana(i) przekonaniu:			
	większość lekarzy przyjmuje łapówki – ci, co nie biorą, należą do wyjątków	wielu lekarzy przyjmuje łapówki, jednak równie liczni są ci, którzy nie biorą	większość lekarzy nie przyjmuje łapówek – ci, co biorą, należą do wyjątków	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak, przynajmniej raz	46	44	7	3
Nie, nigdy, mimo że ja i/lub członkowie mojej najbliższej rodziny korzystaliśmy z pomocy lekarskiej	21	39	23	17
Nie, nigdy, ponieważ ani ja, ani członkowie mojej najbliższej rodziny nie korzystaliśmy z pomocy lekarskiej	21	37	19	23

Wraz ze wzrostem częstotliwości spotkania się respondentów oraz osób im bliskich z korupcyjną rzeczywistością w służbie zdrowia maleje ich zadowolenie z funkcjonowania całego systemu opieki zdrowotnej ($r = -0,237$)⁴, wzrasta przekonanie o konieczności reform w służbie zdrowia ($r = 0,168$)⁵ oraz spada zaufanie do personelu medycznego ($r = -0,251$)⁶.

Tabela 2

Czy Pan(i) osobiście lub ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny spotkał się kiedykolwiek z sugestią lub nakłanianiem ze strony lekarza do wręczenia łapówki (pieniędzy lub kosztownego przedmiotu) w zamian za przyjęcie do szpitala, leczenie, zabieg, konsultację itp.?	Czy, ogólnie rzecz biorąc, ma Pan(i) zaufanie do lekarzy, których porady Pan(i) zasięga lub u których się Pan(i) leczy? Czy ma Pan(i) do nich:		
	duże zaufanie	małe zaufanie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak, wiele razy	47	53	0
Tak, kilka razy	49	46	5
Tak, raz	61	33	6
Nie, nigdy, mimo że ja i/lub członkowie mojej najbliższej rodziny korzystaliśmy z pomocy lekarskiej	74	19	7
Nie, nigdy, ponieważ ani ja, ani członkowie mojej najbliższej rodziny nie korzystaliśmy z pomocy lekarskiej	64	27	9

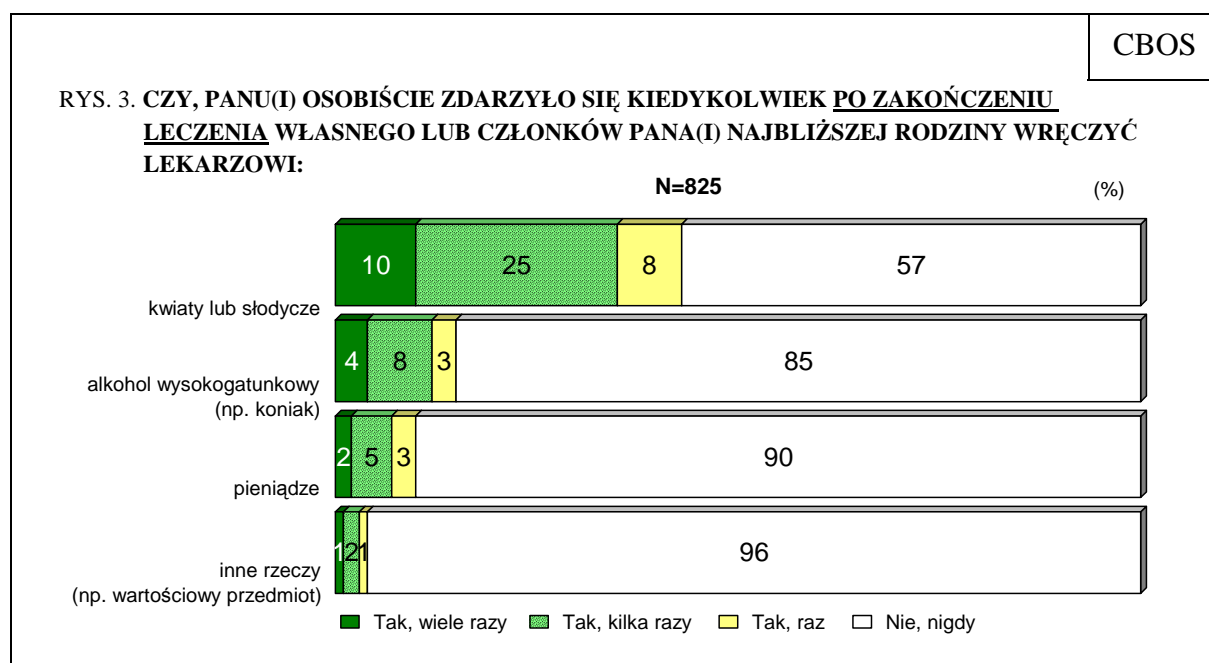
⁴ Poziom istotności korelacji=0,01.

⁵ Poziom istotności korelacji=0,01.

⁶ Poziom istotności korelacji=0,01.

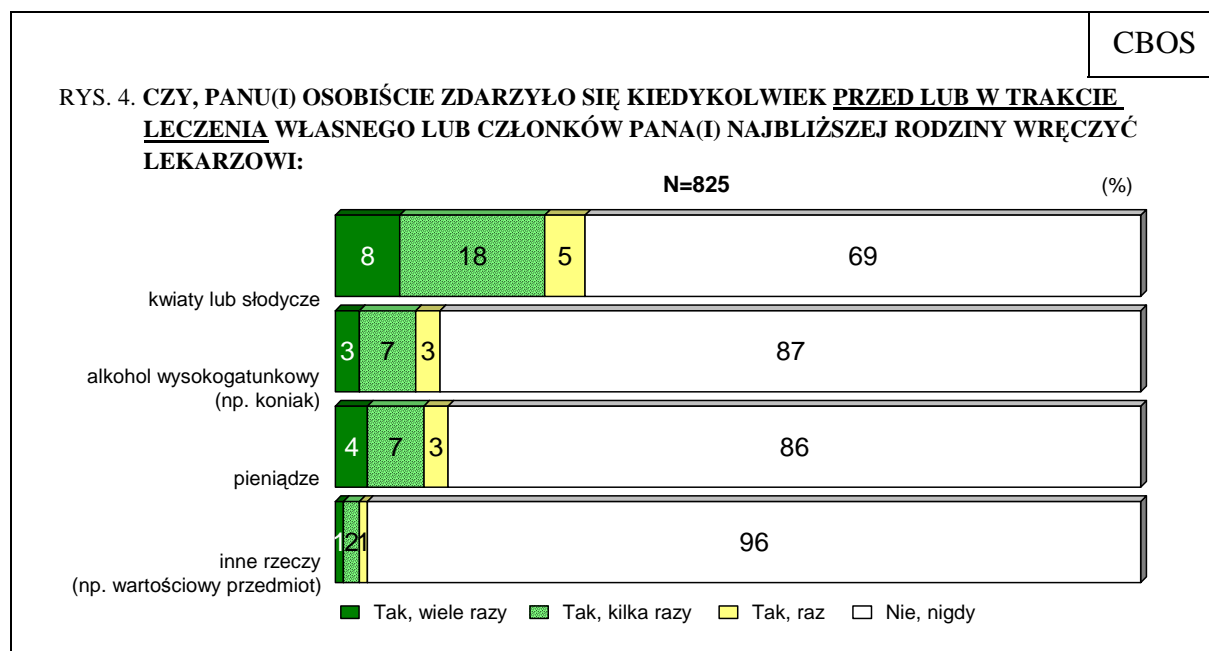
Kontrowersje budzi w Polsce, niespotykane raczej w krajach Europy Zachodniej, zjawisko wręczania tzw. dowodów wdzięczności w zamian za opiekę medyczną. O ile zwolennicy obdarowywania pracowników służby zdrowia kwiatami lub prezentami, będącymi wyrazem podziękowania za leczenie lub opiekę, traktują takie postępowanie jako coś naturalnego – zwykły przejaw ludzkiej wdzięczności, a nawet jako element tradycji, o tyle przeciwnicy takich zwyczajów obawiają się ograniczeń w dostępie do leczenia tych, którzy z różnych powodów nie wręczają tzw. dowodów wdzięczności, i uznają tego typu zachowania pacjentów za korupcyjne.

Nie przesądzając powyższego sporu należy zauważyć, że skala takich zwyczajów jest stosunkowo duża, choć nie są to zjawiska powszechne. Niemal połowa spośród tych, którzy mieli kontakt ze służbą zdrowia (43% z 825-osobowej grupy), przynajmniej raz osobiście wręczyła lekarzowi kwiaty lub słodczyce po zakończeniu leczenia własnego lub kogoś z członków najbliższej rodziny. Więcej niż co siódmy (15%) w takiej sytuacji obdarował lekarza wysokogatunkowym alkoholem (np. koniakiem), a co dziesiąty (10%) dał mu pieniądze. Łącznie do wręczania jakichkolwiek „dowodów wdzięczności” po leczeniu przyznało się 30% spośród tych, którzy mieli styczność ze służbą zdrowia, co stanowi 27% ogółu badanych.

Nieco więcej kontrowersji budzą tzw. dowody wdzięczności wręczone lekarzom przed lub w trakcie leczenia. Jak się jednak okazuje, tego typu zwyczaje nie są dużo mniej

popularne niż materialna wdzięczność po leczeniu, a w przypadku „darów” pieniężnych – nawet częstsze. Niemal co trzeci spośród tych, którzy mieli kontakt ze służbą zdrowia (31%), przynajmniej raz osobiście wręczył lekarzowi kwiaty lub słodczyce przed bądź w trakcie leczenia własnego lub kogoś z członków najbliższej rodziny. Co ósmy (13%) w takiej sytuacji obdarował lekarza wysokogatunkowym alkoholem, a co siódmy (14%) wręczył mu pieniądze. Łącznie do dawania jakichkolwiek „dowodów wdzięczności” przed lub w trakcie leczenia przyznało się 21% tych, którzy mieli styczność ze służbą zdrowia, co stanowi 18% ogółu badanych.

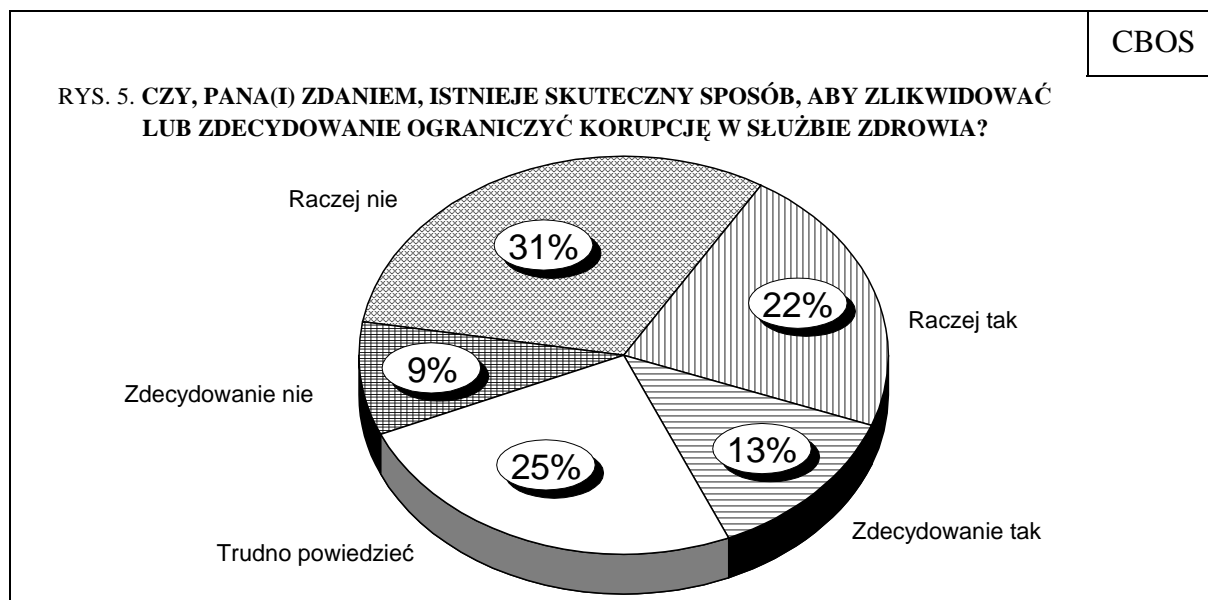

Należy zwrócić uwagę, że do wręczania jakichkolwiek dowodów wdzięczności (jeśli można je tak nazwać) – czy to po leczeniu, czy też przed lub w trakcie jego trwania – bardzo często przyznają się te same osoby. Szczególnie jest to widoczne w przypadku wręczania pieniędzy, na co wskazuje zależność częstotliwości takiego postępowania przed lub w trakcie leczenia oraz po jego zakończeniu ($r = 0,72$).

Korupcyjne zachowania pacjentów, jak się okazuje, najczęściej są odpowiedzią na sugestie lub żądania ze strony lekarzy. Analiza korelacji wskazuje, że im więcej razy respondenci osobiście lub za pośrednictwem najbliższej rodziny spotykali się z takimi sugestiami lub żądaniami, tym częściej wręczali lekarzom różnego rodzaju prezenty – szczególnie pieniądze – zarówno przed rozpoczęciem leczenia lub w trakcie trwania ($r = 0,580$), jak i po jego zakończeniu ($r = 0,469$).

WALKA Z KORUPCJĄ W SŁUŻBIE ZDROWIA

Mimo iż problem korupcji w służbie zdrowia jest silnie odczuwany w społeczeństwie, a jego skala oceniana jako znaczna, tylko 9% ogółu respondentów sądzi, że w żaden sposób nie da się wyeliminować korupcyjnych zachowań zarówno wśród personelu medycznego, jak i wśród pacjentów. Wprawdzie niemal co trzeci (31%) ma wątpliwości co do skuteczności działań zmierzających w tym kierunku, jednak nie przesądza, iż jest to w ogóle niemożliwe. Natomiast 35% ankietowanych uważa, że tego typu patologię w służbie zdrowia można wyeliminować lub przynajmniej zdecydowanie ograniczyć. Co ósmy (13%) nie ma co do tego żadnych wątpliwości.

Możliwość znacznego lub całkowitego wyeliminowania korupcji z systemu opieki zdrowotnej dostrzegają raczej mężczyźni niż kobiety. Przekonanie o skuteczności tego typu działań dominuje ponadto wśród mieszkańców największych miast, osób z wyższym wykształceniem, pracowników umysłowych niższego i wyższego szczebla, przedsiębiorców oraz robotników wykwalifikowanych, a także wśród respondentów najlepiej oceniających swój status materialny i deklarujących prawicowe poglądy polityczne (zob. tabele aneksowe).

Ankietowani, którzy jako realną postrzegają możliwość eliminacji lub znacznego ograniczenia korupcji w służbie zdrowia (N= 323), postulują w tym celu przede wszystkim stworzenie korzystnych warunków pracy personelu medycznego (51%). Chodzi głównie o podwyższenie płac lekarzom i pielęgniarkom. Inną, niewątpliwie istotną kwestią w tym względzie jest również, zdaniem badanych, zmiana mentalności społecznej (20%), a więc głównie niewręczanie łapówek przez pacjentów oraz uświadamianie, edukowanie i wychowywanie zmierzające do wyeliminowania przyzwyczajeń korupcyjnych.

Skuteczne, według respondentów, może się okazać ponadto bezwzględne i szczególnie dotkliwe karanie za korupcję w służbie zdrowia. Chodzi przede wszystkim o przyjmujących łapówki – znacznie rzadziej dających. Ankietowani postulują m.in. dyscyplinarne zwalnianie z pracy skorumpowanego personelu medycznego oraz odbieranie lub przynajmniej ograniczanie im praw do wykonywania zawodu.

Nieco rzadziej efektywność działań zmierzających do wyeliminowania korupcji wśród personelu medycznego badani upatrują w nadzorze i kontroli pracy lekarzy i pielęgniarek. Zwracają oni w tym kontekście uwagę m.in. na działalność specjalnych służb państwowych, jak również na informacyjną rolę pacjentów, którzy wszelkie tego typu przypadki powinni zgłaszać, np. za pomocą specjalnych telefonów zaufania. Niektórzy sugerują również instalowanie kamer i/lub podsłuchów w gabinetach lekarskich. Część badanych, w ramach skutecznej walki z korupcją w służbie zdrowia, proponuje upublicznianie oraz nagłaśnianie konkretnych przypadków korupcji wśród pracowników opieki zdrowotnej, przyłapanych „na gorącym uczynku”, m.in. dzięki specjalnym prowokacjom z udziałem dziennikarzy i pacjentów.

Wśród postulatów mających na celu wyeliminowanie problemu korupcji z systemu opieki zdrowotnej pojawiły się również propozycje restrukturyzacji w służbie zdrowia, m.in. przez całkowitą lub częściową jej prywatyzację, wprowadzenie opłat za usługi medyczne, lepszy dostęp do usług, większe dotacje państwowe dla opieki zdrowotnej itp.

ODPOWIEDZI OSÓB WIERZĄCYCH W SKUTECZNE ZWALCZANIE KORUPCJI (N=323)

	CBOS
SPOSOBY SKUTECZNEJ WALKI Z KORUPCJĄ W SŁUŻBIE ZDROWIA	
POSTULATY DOTYCZĄCE ZMIANY WARUNKÓW PRACY PERSONELU MEDYCZNEGO (51%)	
Podwyższenie płac personelu medycznego	50%
Lepsze warunki pracy personelu medycznego, m.in. ograniczenie czasu pracy personelu medycznego	1%
POSTULATY DOTYCZĄCE ZMIANY MENTALNOŚCI SPOŁECZNEJ (20%)	
Nie dawać łapówek	17%
Uświadamiać/edukować/wychowywać społeczeństwo w celu wyeliminowania przyzwyczajęń korupcyjnych	3%
KARANIE WINNYCH (18%)	
Karanie biorących łapówki	13%
<i>Zwalniać z pracy skorumpowany personel medyczny</i>	3%
<i>Odbierać lub ograniczać skorumpowanym lekarzom prawo do wykonywania zawodu</i>	3%
Zwiększenie surowości kar (ostrzejsze wyroki, wysokie grzywny itp.)	5%
Karanie za korupcję – ogólnie – bez wskazania na podmiot	3%
Karanie dających łapówki	1%
NADZÓR, KONTROLA I UPUBLICZNIANIE (16%)	
Większa/skuteczniejsza kontrola pracy personelu medycznego (ściganie tych, którzy biorą łapówki)	7%
Informacyjna rola pacjentów (pacjenci powinni zgłaszać przypadki korupcji odpowiednim służbom)	3%
Nagłaśnianie przypadków korupcji w służbie zdrowia (m.in. w mediach)	3%
Prowokacje dziennikarzy i pacjentów	2%
Instalacja kamer i/lub podsłuchów w gabinetach lekarskich	2%
ZMIANY W FUNKCJONOWANIU SŁUŻBY ZDROWIA (8%)	
Całkowita lub częściowa prywatyzacja służby zdrowia	3%
Wprowadzenie opłat za usługi medyczne	2%
Łatwiejszy dostęp pacjentów do usług medycznych	2%
Większe dotacje państwowe dla służby zdrowia	1%
Inne postulaty dotyczące zmian w służbie zdrowia	1%
Inne odpowiedzi	4%
Trudno powiedzieć	4%

W codziennym doświadczeniu Polaków wręczanie lekarzom nieuzasadnionych korzyści materialnych nie jest powszechne, na co przynajmniej wskazują deklaracje respondentów. Znacznie bardziej powszechny jest natomiast krytycyzm w ocenie uczciwości medyków.

Polacy upatrują przyczyn korupcji w służbie zdrowia najczęściej w niekorzystnych warunkach pracy personelu medycznego (zwłaszcza w zbyt niskich wynagrodzeniach tych osób), jak również w mentalności społecznej, charakteryzującej się – zdaniem ankietowanych – znacznym przyzwyczajeniem i przyzwoleniem na zachowania korupcyjne w tej sferze życia społecznego. To przede wszystkim zmiany w tych płaszczyznach wskazywane są jako remedium na korupcyjną patologię w systemie opieki zdrowotnej. Ale czy Polacy rzeczywiście widzą możliwość pozytywnych zmian w tym zakresie? Choć nie brakuje optymizmu, głosy są wyraźnie podzielone.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jaka jest Pana(i) opinia na temat korupcji wśród lekarzy? Czy w Pana(i) przekonaniu: 1 - większość lekarzy przyjmuje łapówki - ci, co nie biorą, należą do wyjątków; 2 - wielu lekarzy przyjmuje łapówki, jednak równie liczni są ci, którzy nie biorą; 3 - większość lekarzy nie przyjmuje łapówek - ci, co biorą, należą do wyjątków

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	40	19	14	926
Płeć					
Mężczyźni	29	40	21	10	433
Kobiety	25	39	17	19	493
Wiek					
18-24 lat	23	57	15	5	144
25-34	31	46	16	8	163
35-44	31	39	21	9	132
45-54	30	37	23	10	182
55-64	29	30	21	20	138
65 lat i więcej	19	30	18	34	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	30	35	18	17	350
Miasto do 20 tys.	27	41	18	14	126
20-100 tys.	22	36	25	17	182
101-500 tys.	28	48	14	10	162
501 tys. i więcej mieszk.	25	47	18	10	106
Wykształcenie					
Podstawowe	24	35	18	23	277
Zasadnicze zawodowe	30	37	20	13	239
Średnie	28	45	18	9	317
Wyższe	26	42	21	11	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	21	54	18	7	54
Prac. umysł. niż. szczebla	27	45	19	9	68
Pracownicy fiz.- umysł.	34	43	15	8	95
Robotnicy wykwalifikowani	23	47	19	11	88
Robotnicy niewykwalifik.	38	39	6	17	38
Rolnicy	33	41	18	8	49
Pracujący na własny rach.	30	45	19	6	26
Bierni zawodowo					
Renciści	20	15	38	27	59
Emeryci	23	31	19	27	237
Uczniowie i studenci	22	57	18	3	65
Bezrobotni	29	45	19	7	109
Gospodynie domowe i inni	44	30	11	16	37
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	30	43	20	7	109
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	27	41	19	13	70
sekt. pryw. poza rolnict.	29	47	14	10	192
prywatnym gosp. rolnym	30	36	21	13	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	34	40	16	10	65
301-500	28	45	16	11	126
501-900	22	35	24	19	216
901-1200	25	49	17	10	88
Powyżej 1200 zł	22	34	23	20	61
Ocena własnych war. mater.					
Złe	26	36	22	16	212
Średnie	28	38	17	18	418
Dobre	26	45	20	9	296
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	17	46	18	19	67
Raz w tygodniu	27	37	19	17	464
1-2 razy w miesiącu	32	43	19	6	146
Kilka razy w roku	25	39	20	16	156
W ogóle nie uczestniczy	27	45	19	8	92
Poglądy polityczne					
Lewica	31	38	22	9	139
Centrum	23	45	19	13	262
Prawica	28	40	22	10	264
Trudno powiedzieć	27	34	15	24	257

Tabela 2. Czy Pan(i) osobiście lub ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny spotkał się kiedykolwiek z sugestią lub nakłanianiem ze strony lekarza do wręczenia łapówki (pieniędzy lub kosztownego przedmiotu) w zamian za przyjęcie do szpitala, leczenie, zabieg, konsultację itp.? 1 - Tak, wiele razy, 2 - Tak, kilka razy; 3 - Tak, raz; 4 - Nie, nigdy, mimo że ja i/lub członkowie mojej najbliższej rodziny korzystaliśmy z pomocy lekarskiej; 5 - Nie, nigdy, ponieważ ani ja, ani członkowie mojej najbliższej rodziny nie korzystaliśmy z pomocy lekarskiej

(%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	10	7	65	11	3	929
Płeć							
Mężczyźni	5	9	8	62	11	4	436
Kobiety	2	11	6	68	11	2	493
Wiek							
18-24 lat	3	12	4	65	5	11	144
25-34	5	17	11	57	9	1	165
35-44	2	16	10	59	11	3	132
45-54	4	9	4	61	19	2	182
55-64	2	4	8	76	9	1	138
65 lat i więcej	4	3	3	75	12	3	168
Miejsce zamieszkania							
Wieś	2	9	5	68	11	5	352
Miasto do 20 tys.	4	14	3	63	11	6	126
20-100 tys.	3	6	6	71	12	1	183
101-500 tys.	2	8	11	63	14	2	162
501 tys.i więcej mieszk.	9	18	10	56	6	2	106
Wykształcenie							
Podstawowe	1	6	5	71	12	5	279
Zasadnicze zawodowe	5	9	5	64	13	3	239
Średnie	5	11	8	64	10	2	318
Wyższe	1	21	12	55	11	1	93
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	0	18	12	56	13	1	54
Prac.umysł.niż.szczębła	4	13	9	59	11	3	68
Pracownicy fiz.- umysł.	2	18	12	56	8	2	95
Robotnicy wykwalifikowani	2	5	7	66	19	2	88
Robotnicy niewykwalifik.	4	11	6	52	23	5	41
Rolnicy	2	20	3	67	8	0	49
Pracujący na własny rach.	9	22	8	42	19	0	26
Bierni zawodowo							
Renciści	0	8	5	77	10	0	59
Emeryci	4	4	5	76	9	3	237
Uczniowie i studenci	1	14	4	67	4	11	65
Bezrobotni	8	5	4	64	12	6	109
Gospodynie domowe i inni	2	11	13	62	12	0	37
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	1	9	10	65	11	4	109
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	3	14	11	51	17	4	70
sekt. pryw. poza rolnict.	4	16	9	56	14	1	195
prywatnym gosp. rolnym	4	18	1	71	6	0	54
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	6	11	9	63	7	4	66
301-500	5	13	7	59	14	3	126
501-900	3	6	6	66	17	2	217
901-1200	1	11	10	68	6	4	88
Powyżej 1200 zł	3	10	9	70	7	0	61
Ocena własnych war. mater.							
Złe	6	7	5	66	13	2	214
Średnie	2	10	7	66	11	4	418
Dobre	4	12	7	64	10	2	297
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	0	6	12	74	9	0	67
Raz w tygodniu	2	10	4	70	10	4	465
1-2 razy w miesiącu	8	12	6	55	16	3	147
Kilka razy w roku	2	10	10	65	11	2	156
W ogóle nie uczestniczy	11	11	10	54	10	4	92
Poglądy polityczne							
Lewica	5	14	8	64	7	2	139
Centrum	3	11	6	65	12	2	262
Prawica	3	9	8	66	11	3	265
Trudno powiedzieć	2	8	6	67	12	5	258

Tabela 3. Czy Pana(i) zdaniem istnieje skuteczny sposób, aby zlikwidować, lub zdecydowanie ograniczyć korupcję w służbie zdrowia?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	40	25	929
Płeć				
Mężczyźni	41	39	20	436
Kobiety	30	41	29	493
Wiek				
18-24 lat	34	47	19	144
25-34	38	42	20	165
35-44	39	39	23	132
45-54	41	37	22	182
55-64	33	43	24	138
65 lat i więcej	25	35	40	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	41	29	352
Miasto do 20 tys.	35	36	30	126
20-100 tys.	28	43	29	183
101-500 tys.	38	43	20	162
501 tys.i więcej mieszk.	57	36	8	106
Wykształcenie				
Podstawowe	29	38	33	279
Zasadnicze zawodowe	36	37	27	239
Średnie	36	44	20	318
Wyższe	46	41	13	93
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	51	38	11	54
Prac.umysł.niż.szczebła	44	42	13	68
Pracownicy fiz.- umysł.	38	37	25	95
Robotnicy wykwalifikowani	48	29	23	88
Robotnicy niewykwalifik.	30	42	28	41
Rolnicy	34	40	26	49
Pracujący na własny rach.	49	35	16	26
Bierni zawodowo				
Renciści	19	46	35	59
Emeryci	29	39	32	237
Uczniowie i studenci	38	43	19	65
Bezrobotni	27	50	23	109
Gospodynie domowe i inni	32	41	27	37
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	36	43	21	109
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	41	38	21	70
sekt. pryw. poza rolnict.	47	33	19	195
prywatnym gosp. rolnym	32	42	26	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	34	37	29	66
301-500	36	42	22	126
501-900	35	38	27	217
901-1200	40	40	20	88
Powyżej 1200 zł	43	46	11	61
Ocena własnych war. mater.				
Złe	27	44	29	214
Średnie	31	40	29	418
Dobre	46	38	16	297
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	41	32	28	67
Raz w tygodniu	31	43	26	465
1-2 razy w miesiącu	35	43	22	147
Kilka razy w roku	42	34	24	156
W ogóle nie uczestniczy	35	41	24	92
Poglądy polityczne				
Lewica	38	50	12	139
Centrum	34	43	23	262
Prawica	44	38	18	265
Trudno powiedzieć	24	35	40	258